

08. Sayı temalı bebek kitaplarının incelenmesi¹

Zehra BİLGEN²

Mübeccel Sara GÖNEN³

APA: Bilgen, Z. & Gönen, M. S. (2024). Sayı temalı bebek kitaplarının incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (39), 120-147. DOI: 10.29000/rumelide.1469392.

Öz

Nitelikli olarak hazırlanmış çocuk kitapları çocukların zihinsel, dil, psikomotor, sosyal-duygusal gelişimini desteklemektedir. Özellikle bebeklik dönemi için hazırlanmış kitaplar bebeklerde el-göz koordinasyonu, küçük kas gelişimi, alıcı ve ifade edici dil gelişimi, kelime kazanımı, taklit yeteneği, dikkat ve zekâ işlevselliği gibi kazanımlar sağlamaktadır. Bu kitaplar aynı zamanda ebeveyn-bebek ilişkisini güçlendirmektedir. Bebeklik döneminde resimli öykü kitapları, bilgi veren kitaplar, alfabe kitapları ve renk, şekil, sayı gibi kavramları içeren sayma kitapları ve kavram kitapları kullanılmaktadır. Bu araştırmanın amacı sayı temasında yazılmış 0-3 yaş bebek kitaplarını incelemektir. Bu amaç ile 50 bebek kitabında fiziksel özellikler, resimleme özellikleri ve içerik özellikleri dikkate alınarak inceleme yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından oluşturulan değerlendirme formu ve Deniz ve Gönen (2020) tarafından geliştirilen “Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Aracı” kullanılmıştır. Elde edilen bulguların analizinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular yüzde, frekans tabloları ve grafiklerle sunulmuştur. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre incelenen kitaplarda cilt türünde genellikle yapıştırma tekniğinin kullanıldığı, mukavva kapak tercih edildiği, kitapların çoğunlukla 6-15 sayfa aralığında ve orta boyut kitaplardan oluştuğu tespit edilmiştir. Sonuçlar bebek kitaplarının resimleme özellikleri bakımından yeterli düzeyde olduğunu ve içerik bakımından ise küçük yaş grubunda sayı temasını kazandırmada etkili birer araç olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Bebek kitapları, çocuk kitapları, sayı teması

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Makalenin yazımında herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %13

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 21.02.2024-**Kabul Tarihi:** 20.04.2024-**Yayın Tarihi:** 21.04.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1469392

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü / Research Assist., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Elementary Education (Çanakkale, Türkiye), zehragunduz@comu.edu.tr, **ORCID ID:** 0000-0002-4146-3090, **ROR ID:** https://ror.org/05rsv8p09, **ISNI:** 0000 0001 0680 7807, **Crossref Funder ID:** 100009055

³ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü / Prof., Hacettepe University, Faculty of Education, Department of Elementary Education (Ankara, Türkiye), gonennubeccel@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0002-5190-1170 **ROR:** https://ror.org/ 04kwvgz42, **ISNI:** 0000 0001 2342 7339, **Crossref Funder ID:** 501100005378

Examining number-themed books⁴

Abstract

Qualitatively prepared children's books support children's mental, language, psychomotor and social-emotional development. Books prepared especially for infancy provide babies with gains such as hand-eye coordination, small muscle development, receptive and expressive language development, vocabulary acquisition, imitation ability, attention and intelligence functionality. These books also strengthen the parent-baby relationship. During infancy, illustrated story books, informative books, alphabet books, counting books and concept books including concepts such as color, shape and number are used. The purpose of this research is to examine 0-3 years old baby books written on the theme of numbers. For this purpose, 50 baby books were analyzed by considering physical features, illustration features and content features. The research was conducted using document analysis method, one of the qualitative research methods. The evaluation form created by the researcher and the "Illustrated Storybooks Evaluation Tool" developed by Deniz and Gonen (2020) were used to obtain the data. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the findings. The findings are presented with percentage, frequency tables and graphs. According to the findings obtained from the study, it was determined that the bonding technique was generally used in the binding type of the books examined, cardboard covers were preferred, and the books were mostly in the range of 6-15 pages and medium-sized books. The results show that the baby books are mostly adequate in terms of illustration features and can be used as an effective tool for introducing the number theme to young children in terms of content.

Keywords: Baby books, children's books, number theme

Giriş

Bir çocuk doğduğu andan itibaren çevresinde olup biteni algıları aracılığıyla keşfetmeye ve anlamlandırmaya çalışır (Gonen ve Veziroğlu, 2019). Bu aşamada yeni doğan bir bebek diğerlerinden farklı bilişsel yetenekleri ortaya koyan bir dizi sistematik ve uzun süren gelişim evrelerinden geçerek yetişkinliğe ulaşır (Morse ve Cangelosi, 2016). İlerleyen yıllarda bu anlamlandırma sürecine dil ve oyun da eşlik eder (Gonen ve Veziroğlu, 2019). Bu kritik dönemde, çocuğun bilişsel, dil, sosyal-duygusal, kişilik ve akademik gelişimi büyük ölçüde tamamlanmış olur. Bu nedenle erken dönemde yapılan etkinliklerin çocuklar bakımından kazanımı büyüktür. Çünkü bu dönemde bebeklerin merakları oldukça fazla, ilgi ve dikkatleri açık durumdadır. Piaget'nin duyu motor dönemi olarak adlandırdığı bu dönemde özellikle ilk yılda bebekler çevresinde olup biteni duyuuları aracılığı ile anlamlandırmaya çalışırlar. Bebek gördüğü nesneye dokunur, ağzına alır, koklar. İlk dört ayda bebek gördüğü nesnelere takip eder, ikinci dört aylık dönemde taklit etmeye başlar. Yaşamın ilk yılına doğru bedenini merak eder. Tanıdığı ve

⁴ **Statement:** It is declared that scientific and ethical principles have been followed in the preparation process of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 13

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 21.02.2024-Acceptance Date: 20.04.2024-Publication Date: 21. 04.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1469392

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

tanımadığı yüzleri ayırt edebilir ve nesnelere araç olarak kullanabilir (Şahin, 2007). Etrafındaki nesne ve olaylara karşı duyuşsal verileri toplayan bebek, bilişsel sistemi geliştikçe zamanla daha anlamlı tepkiler vermektedir (Taşçı, 2019).

Birinci yılın ardından bebeklerde nesne ve olaylara karşı iç temsil düşüncesi gelişmeye başlar. Bununla birlikte bir nesne ya da olay göz önünde olmasa dahi nesnenin varlığı bebek tarafından anlamlandırılabilir. Bu aşamada dil gelişimi ve kavram gelişimi de başlamaktadır. Bu iki gelişim alanı birbiri ile yakından ilintilidir. Dil gelişimi, çocuğun sembolleri kavraması ile ortaya çıkar. Psiko-linguistik kurama göre bebekler dil yeteneği ile dünyaya gelirler (Chomsky, 1995). Araştırmalar dilin ortaya çıkışı ve pek çok dilsel becerinin gelişiminin çocukların doğup büyüdüğü kültür ve dil bağlamından bağımsız olarak gerçekleştiğini (Rinaldi, Pasqualetti, Volterra ve Caselli, 2021) ve tüm çocukların ortak dil gelişim özelliklerine sahip olduklarını (İlhan, 2005) vurgulamaktadır. Dahası bebeklerin doğumdan itibaren hatta daha öncesinde dilsel ifadelere duyarlı olduklarını, anadili dışında farklı bir dilde bile ses birimleri arasındaki değişikliklere duyarlılık gösterdikleri bilinmektedir (Morse ve Cangelosi, 2016). Bebekler insan seslerini fark edebilir özellikle annesinin sesini diğer seslerden ayırt edebilirler (De Casper ve Fifer, 1980). Bir bebek dünyaya geldiği ilk anda dil gelişimi açısından henüz ağlama evresindedir. Yaklaşık bir buçuk aylık olduğunda ağulama evresinde, 6 aylıkken çağıldama evresinde, 8 aylıkken tonlama kalıpları evresinde ve bir yaşında tek sözcük evresindedir. Bebek bir yaşından bir buçuk yaşına kadar tek kelime ile cümleleri ifade etmekte, iki heceli ya da iki kelimeli ifadeleri ilk defa bu dönemde kullanmaktadır. İki yaşından üç yaşına kadar geçen sürede ise bebeğin kelime sayısı artmıştır. Bebek artık kelime birleşimleri aşamasına geçmiştir (Taşçı, 2019).

Çocuk nesnelere ya da duyguların sembollerini anlamlandırabildiği sürece dili gelişir. Çocuklarda zamanla algının gelişmesi, deneyimlerin artması ve kelime sayısının çoğalması ile kavram gelişimi de ilerlemektedir. Kavram gelişimi oldukça zor gerçekleştiğinden kavram öğretimi basitten zora ve somuttan soyuta doğru olmalıdır. Okul öncesi dönemde hedeflenen kavramlar daha basit ve temel düzeydedir. Öğrenilmesi gereken kavramlar genellikle nesnenin ilk görüldüğünde algılanan ve bilinen özelliği ile ilgilidir. Çocuklar zihinleri ve algıları geliştikçe zamanla kavramlar arası ilişkiler kurmaya başlamaktadır. Çocuklar bir kavramı öğrenirken öncelikle o kavramı tanıma, adlandırma, benzer kavramlar ile eşleştirme, renk, sayı, şekil gibi özelliklerine göre sıralama, gruplama ve son olarak farklı olanı ayırma yoluna giderler. Bu analizler esnasında çocuk yeni kavramlar ile de tanışmış olur (Önkol, 2012).

Matematik kavramlara, tanımlara ve teoremlere dayanan sistematik bir bilimdir. Matematik kavramları soyuttur (Nasibov ve Kaçar, 2005). Matematikğin temelinde sayı kavramı yer almaktadır. Matematikteki birçok beceri sayı kavramına ve sayma sistemine dayanmaktadır. Sayı kavramının kazanılması, birçok matematik kavramının kazanılmasında ve matematiksel becerinin edinilmesinde kilit rodedir. Bu dönemde, matematik bilgi ve becerilerinin bütünleştirilmesi için öncelikle matematik kavramlarının edinilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak matematik bilgi ve becerilerin bütünleştirilmesi, sayı ve sayma sisteminin öğrenilmesine ve matematik ile sayı kavramlarının ilişkilendirilmesine dayalıdır.

Erken yıllarda çocuklar sayı kavramını edinmeden önce azlık-çokluk kavramlarını keşfetmektedir. Örneğin sekiz dokuz aylarında bir bebek “daha fazla yiyecek”, “daha az süt” gibi ifadelerin anlamını kavrayabilmektedir. Ancak “bir” sayısının bir nesneyi temsil ettiğini henüz kavrayamamaktadır (Buldu, 2010). Çünkü bu dönemde bebekler bilişsel açıdan henüz sayı temsili kavrayabilecek düzeyde değillerdir. Bebeklikte sayı kavramının gelişiminde annelerin bebekleri ile kurdukları iletişim önemli bir yer tutmaktadır. Bebekler, annelerinin onlara söylediği ninnilerde, oyunlarda ve okudukları kitaplarda

geçen sayı sözcüklerini tanımaktadır. Bebek yakın çevresinden gelen bu sayı sözcüklerine olumlu tepki vermekte, saymayı deneyimlemekte ve sayarken keyif almaktadır. Araştırmalara göre küçük yaştaki çocuklar iki yaşından itibaren şarkı ve ritimlerle sayı saymaya başlamaktadır. Bu sayma, ezbere dayalı bir sayma olsa da çocukların sayma becerisi ve kelime daşarcığının gelişmesi bakımından oldukça önemlidir. Küçük yaşlarda görülen ezbere sayma, zamanla anlamlı saymaya dönüşmektedir. Çocuklar altı yaşına kadar yetişkinlere benzer bir sayma becerisine sahip olmaktadır (Önkol, 2012).

Çocuk edebiyatı eserleri kavram kazanımında oldukça önemli bir araçtır. 0-3 yaş için hazırlanmış kitaplar, bebeklerin ilk karşılaştıkları kitaplar olmaktadır. Özellikle yaşamın ilk yıllarında bu kitaplar, çocukların kavram edinimlerini, oyun oynamalarını ve keşfetmelerini sağlamaktadır. Küçük çocuklar için kullanılan resimli kitaplar önemli bir yeni dil, kavram ve ders kaynağıdır (Strouse, Nyhout ve Ganea, 2018). Dil gelişimini destekleyen bu kitaplar aynı zamanda bebeklerin matematik kavramlarını edinmesinde de etkilidir. Bebek kitapları olarak adlandırılan (Veziroğlu Çelik, 2021) bu kitaplar, sadece resim ve çok kısa yazının yer aldđı ve bazen yazının yer almadđı gerçek resimlerin kullanıldığı, bebeğin yařadđı çevre ve dünyaya ilişkin bilgi barındıran, belirgin şekillerin, parlak ve zıt renklerin, sesli, ışıklı, hareketli uyaranların bulunduğu, farklı dokuda kumaş ve materyallerin, oyuncak parçalarının ve nesnelerin olduğu kalın karton, kumaş ya da naylon malzemeden yapılabilen fiziksel olarak sağlam olması düşünölen kitaplardır (Gönen ve Veziroğlu, 2016). Bu dönemde kitapların bebekleri eğlendirdiği, bebeklerin dil gelişimine, sözcük hazinesine katkı sađladđı, el-göz koordinasyonu, küçük kas gelişimi, taklit yeteneği ve dikkat-zekâ işlevselliği gibi birçok konuda olumlu katkı sađladđı bilinmektedir. Yaşamın ilk yıllarında kitaplarla tanıştırılan ve kendisine sesli kitap okunan çocukların ileriki yaşlarında okuma ve anlamadaki başarısının daha yüksek olduğu bilinmektedir. Kendisine kitap okunan çocukların kelime daşarcığının diğer çocuklara göre daha yüksek olduğu ve kitap okumanın çocuğun gelecekteki okuryazarlık becerisine olumlu katkı sađladđı yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır (Bennett, Weigel ve Martin, 2002; Gönen, Burçak, Uysal ve Bediz, 2019; Reese ve Cox, 1999; Robbins ve Ehri, 1994; Snow, 1983).

Kitaplar günlük yaşamda konuşulan dilden daha zengin bir kelime hazinesi barındırdığı için çocukların kelime daşarcığını da geliştirmektedir. Bu dönemde kitaplar, oldukça meraklı ve etrafına karşı duyarlı olan çocukların yaratıcılığını ve merak güdüsünü de desteklemektedir. Kitaplarda yer alan karakterler, karakterler arası ilişkiler ve olaylar çocuğun kendi değerlerini oluşturmasında da etkilidir. Böylece farklı kültürlerdeki bireylerin yaşam tarzını, davranış biçimlerini gören çocuğun yaşam çevresi, duygu ve düşünce yapısı da gelişmektedir (Tokgöz, 2006). Aynı zamanda çocuk kendi vücudunu ve çevresindeki insan, hayvan ve eşyaları da tanımaya fırsat bulmaktadır.

Üç yaşından küçük çocuklar için hazırlanmış çocuk kitapları türlerinde, resimli öykü kitapları, bilgi veren kitaplar, alfabe kitapları ve kavram kitapları (renk, şekil, sayı gibi) yer almaktadır (İpek Yükselen, 2019; Veziroğlu Çelik, 2021). Bu kitaplara ek olarak sesli-hareketli-üç boyutlu kitaplar, yazısız kitaplar ve tekrarlı söyleşilerin yer aldđı tahmin edilebilir kitaplar da bu yaş grubu çocuklar için kullanılan kitaplardır (Gönen ve Veziroğlu, 2016). Bebekler için tasarlanmış bu kitaplarda bebeklerin keşfetmesine olanak sağlayacak kalın kartondan kitaplar, yumuşak bez kitaplar ve suya dayanıklı malzemeden yapılmış banyo kitapları tercih edilmektedir. Özellikle kalın mukavvadan yapılmış bu kitaplar bebeklerin kullanımı ve keşfetmesi için uygun kitaplardır (Bilir Seyhan, 2022).

Yaşamın ilk altı ayında bebekler kitabı tam olarak anlayamasalar da yetişkinle zaman geçirmekten hoşlanmakta ve yetişkinin sesinden etkilenmektedirler. Bebekler kitap paylaşım zamanlarında sese tepki verebilmekte, duyuları aracılığı ile kitabı keşfedebilmektedirler. Altı aylıkken dokuz aya kadar

bebekler basit hikayelerin yer aldığı resimli kitaplardan hoşlanırlar. Ebeveynler tarafından küçük yaştaki çocuklara bu dönemde alfabe kitapları, kavram kitapları ve her sayfasında bir resim ve resmin isminin yazılı olduğu ABC kitapları okunmaktadır (İpek Yükselen, 2019). ABC kitapları alfabe öğretimine ek olarak nesnelere tanıma, çocuğun yakın çevresini betimleme ve etiketlemek amacıyla tasarlanmıştır. Bu eserlerde hayvanlar, insanlar, bitkiler ve nesnelere gibi birçok varlığa ilişkin canlı ve büyük resimler yer almaktadır. Bebek bu kitaplar sayesinde alıcı ve ifade edici dil becerilerini geliştirerek hafızasını güçlendirir (Veziroğlu Çelik, 2021). Bir buçuk yaşından sonra ise bebekler daha karmaşık hikayelerin yer aldığı kitaplara ilgi göstermeye başlayabilir (Bilir Seyhan, 2022).

Küçük çocukların ilk deneyimlerinin gerçekleştiği bu yıllarda çocukların nitelikli kitaplar ile tanıştırılması oldukça önemlidir. Bir kitabın nitelikli olması onun fiziksel özellikleri, resimleme özellikleri ve içerik özellikleri bakımından hitap ettiği yaş grubunun özelliklerine uygun olmasını zorunlu kılmaktadır. Fiziksel özellikleri bakımından dayanıklı, içerik özellikleri bakımından çocuğun ilgi ve ihtiyacına uygun ve resimleme özellikleri bakımından çocuğun estetik gelişimine faydalı ve resim-metin dengesinin uygun oluşturulduğu kitaplar nitelikli kitaplar olarak adlandırılabilir. Fiziksel özellikler kitabın dış görünümü ile ilişkili olup kapak türü, kâğıt yapısı, cilt türü ve sayfa sayısı gibi özellikleri barındırmaktadır (Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012).

Bu dönem çocuklar için hazırlanmış kitaplarda fiziksel, resimleme ve içerik özellikleri bakımından farklılık gösteren birçok kitap yer almaktadır (Daniels, Salley, Walker ve Bridges, 2022). Bebekler özellikle ilk altı ayda, kapağı ve sayfaları kumaştan yapılmış kitaplara, içinde ses çıkaran malzemelerin bulunduğu kitaplara, naylondan yapılmış, basıldığında sesli uyarıların olduğu, suya ve yıpranmaya karşı dayanıklı banyo kitaplarına, gerçek resimlerin ve özellikle çeşitli duyguları ifade eden bebek resimlerinin bulunduğu kalın karton ve mukavvadan yapılmış minyatür kitaplara büyük ilgi duymaktadırlar (Veziroğlu Çelik, 2021). Bebekler için hazırlanmış oyuncak kitaplar ise bebeğin kitapta manipüle edebileceği öğelerin bulunduğu ve kitabın çeşitli bölümlerinin takılıp çıkartılmasına, hareket ettirilmesine olanak sağlayan, bebeğin farklı dokuları keşfetmesini sağlayan kitaplardır. Bu kitaplar özellikle oyuncaktan kitaba geçiş için oldukça etkilidir. Bu kitaplarda resimler açık, kolay ve anlaşılardır. Genellikle gerçek resimlerin yer aldığı bu kitaplar, hareketli bir yapı sunması bakımından bebeğin kitabı araç olarak kullanmasına imkân verir ve bebeğin çevresindeki dünyaya ilişkin bilgi sahibi olmasını sağlar. Oyuncak kitaplarda günlük yaşamdan farklı kavram ve konular yer almaktadır. Bu kitaplar temel kavram gelişimi için oldukça önemlidir (Veziroğlu Çelik, 2021). Bebekler bu dönemde kitaplara dokunurlar, çevirirler, resimlere dokunarak hisseder, okşar, ellerini sürterler ya da ağızlarına götürürler (Gönen, Burçak, Uysal ve Bediz, 2019). Bu tür kitaplar çocukların dil gelişimlerini, dokunma duyularını ve taklit yeteneklerini geliştirir.

Dolayısıyla bu dönem küçük çocuklar için hazırlanmış kitaplar fiziksel olarak çocuğun kavrayabileceği boyutta küçük ve malzeme kalitesi olarak dayanıklı malzemeden üretilmiş olmalıdır. Bu nedenle kalın mukavva ve sentetik kumaştan yapılan kitaplar gibi çocukların kolayca kavrayabileceği kitaplar tercih edilmelidir. İçerik özellikleri bakımından kitaplar, hitap ettiği yaş grubuna uygun olarak çocuğun iç dünyasına ters düşmeyecek öğeler barındırmalı, konusu bakımından bilgi verici, ilgi çekici ve merak uyandırıcı özellikler içermelidir. İçerik bakımından kitaplarda az sayıda nesne ve çok basit metinler bulundurulmalıdır. Bu dönemde bebeklerin ilgi duydukları kitapların içeriğinde, insanlar, hayvanlar, aile hayatı, yiyecekler ve eşyalarla (oyuncaklar, mutfak eşyaları gibi) ilgili nesne ve durumlar yer almaktadır (Deniz ve Gönen, 2020). Bebekler için hazırlanmış kitaplarda önemli olan resmin gerçekçiliğidir. Kitaplarda yer alan resimler çocuğun gerçek hayatta gördüğü nesne ya da varlık ile çelişmemelidir. Bu nedenle resimlemede tekli nesnelere gerçekçi ve kaliteli çizimler ile çizilmeli ve

boyamada canlı renkler tercih edilmelidir (Gönen, Burçak, Uysal ve Bediz, 2019). Resimleme özellikleri bakımından kitaptaki resimler metin hakkında ipucu vermeli, estetik olmalı ve resimlemede farklı tonlamalar kullanılmalıdır (Deniz ve Gönen, 2020). Ebeveynlerin ve eğitimcilerin kitap seçiminde dikkat edeceği hususlar Deniz ve Gönen (2020) tarafından řu şekilde sıralanmaktadır:

- Seçilecek kitapta hitap edilen çocuğun yaş grubu, ilgisi, gelişim özellikleri dikkate alınmalı,
- Seçilecek kitap, konusu bakımından anlamlı bir temaya sahip olmalı ve karakter yapısı ile çocuğun yaşantılarına uygun karakterler içermeli,
- Kitapta kullanılan dil kurallı bir dil olmalı, zengin bir içeriğe sahip olmalı ve çocuğun yeni kelimelerle tanışmasına fırsat tanımalı,
- Resimlemede estetik özellikler taşınmalı basit ve anlaşılır olmalı,
- Öykü, içerik ve resimleme bakımından çocuklarda kalıp yargılar oluşturmamalıdır (Deniz ve Gönen, 2020).

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, 0-3 yaş grubu için hazırlanmış sayı temalı kitapların fiziksel, resimleme ve içerik özellikleri bakımından incelenmesidir. Bu amaç ile aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. 0-3 yaş grubu için hazırlanmış sayı temalı bebek kitapları fiziksel özellikleri bakımından nasıldır?
2. 0-3 yaş grubu için hazırlanmış sayı temalı bebek kitapları resimleme özellikleri bakımından nasıldır?
3. 0-3 yaş grubu için hazırlanmış sayı temalı bebek kitapları içerik özellikleri bakımından nasıldır?
4. 0-3 yaş grubu için hazırlanmış sayı temalı bebek kitapları sayı temasına yer verilme durumu bakımından nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemi, basılı ya da elektronik dokümanların toplanması, incelenmesi, sorgulanması ve değerlendirilmesini kapsayan sistematik bir süreçtir (Bowen, 2009; O'leary, 2004). Bu yöntemde, fiziksel kaynakların sınırlarını belirlemek, kategorize etmek, araştırmak ve yorumlamak için kullanılan teknikler yer almaktadır (Payne ve Payne, 2004).

Veri toplama araçları

Çalışmada ele alınan kitapların fiziksel özellikleri araştırmacı tarafından oluşturulan değerlendirme formu kullanılarak incelenmiştir. Bu formda kitapların künye bilgileri ve fiziksel özelliklerine ilişkin

yayınevi, yayın yeri, yerli/çeviri olma durumu, yayın yılı, sayfa sayısı, cilt türü, kapak türü ve boyutuna yönelik sorular yer almaktadır. Kitapların resimleme ve içerik özellikleri ise Deniz ve Gönen (2020) tarafından geliştirilen “Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Aracı” ile incelenmiştir. Bu inceleme aracında resimleme ve içerik özelliklerini incelemek amacıyla toplamda 21 madde yer almaktadır. Ölçekte resimleme özellikleri bakımından 7 madde, içerik özellikleri bakımından 14 madde bulunmaktadır. Ölçek üçlü likert tipinde geliştirilmiş olup ölçek puanları yetersiz (1), kısmen yeterli (2), yeterli (3) şeklinde derecelendirilmiştir. Araçtan elde edilebilecek en düşük puan 21, en yüksek puan 63 puan olarak belirlenmiştir. Araçtan alınan puanlar değerlendirilirken 35 altı puan “yetersiz”, 35-50 “kısmen yeterli”, 51-63 “yeterli” olarak değerlendirme yapılmıştır. Aracın Cronbach alfa katsayısı .94 bulunmuştur. İki puanlayıcı arasındaki korelasyon katsayısı ise .92 olduğu tespit edilmiştir.

Veri toplama süreci

Kitap seçiminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi örneklemin, problemle ilgili olarak belirlenen kriterlere uygun kişi, olay, nesne ya da durumlardan seçilerek oluşturulmasıdır (Büyüköztürk ve diğ., 2013). Bu çalışmada kitapların 0-3 yaş grubu için hazırlanmış ve sayı temasında yazılmış olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Kitapların elde edilmesinde yayınevlerinden alınan kitap listeleri incelenmiş, kitap evlerindeki kitaplar taranmış, bebekler için hazırlanmış 170 bebek kitabı incelenmiş ve farklı yayınevleri tarafından yayınlanmış, Türk ve yabancı yazarlar tarafından yazılmış toplam 50 sayı temalı bebek kitabına ulaşılmıştır. Bu kitaplar ikişer kez okunmuş ve resimlemede geçen öğeler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak öncelikle kitapların künye bilgileri (yayınevi, yayın yeri, yerli/çeviri olma durumu, yayın yılı, sayfa sayısı) ve fiziksel özellikleri (cilt türü, kapak türü, boyut) yüzde ve frekans değerleri ile ortaya konulmuştur. Ardından Deniz ve Gönen (2020) tarafından geliştirilmiş olan Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği ile kitapların resimleme ve içerik özellikleri incelenmiştir. İnceleme sonuçları yüzde ve frekans değerleri verilerek tablolarda sunulmuştur. Son olarak kitapların içeriğinde yer alan sayı kavramı ve sayma becerisine yönelik metinler incelenmiş, kitapların 0-3 yaş grubu bebek ve çocuklar için uygunluğu değerlendirilmiştir.

Verilerin analizi

Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniği, içerik analizinden farklı olarak derinlemesine bir inceleme olmaksızın elde edilen verilerin özgünlüğü bozulmadan gerektiğinde doğrudan alıntılar yapılarak betimlenmesi olarak ifade edilmektedir (Baltacı, 2019). Betimsel analizde araştırmacı, bir olguyu açıklamak için kim, nerede, ne, ne zaman ve ne ölçüde sorularına yanıt arayarak verileri tanımlamaktadır (Loeb, Dynarski, McFarland, Morris, Reardon ve Reber, 2017). Bu araştırmada incelenen kitapların resimleme ve içerik özellikleri bakımından niteliği ve sayı kavramına ilişkin elde edilen veriler iki ayrı veri toplama aracı ile incelenerek puanlama yapılmıştır. Puanlamada güvenilirliği sağlamak amacıyla Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülüne (Güvenilirlik= Görüş birliği \ (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) × 100)) başvurulmuştur. Buna göre puanlayıcılar arası güvenilirlik oranı %94 olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır. Sayı kavramı ve becerilerine yer verilme durumları ise ayrı bir tabloda sunulmuş, bulgular kitaplardan elde edilen alıntı ve resimlerle desteklenmiştir.

Bulgular ve yorum***Birinci alt probleme ilişkin bulgular***

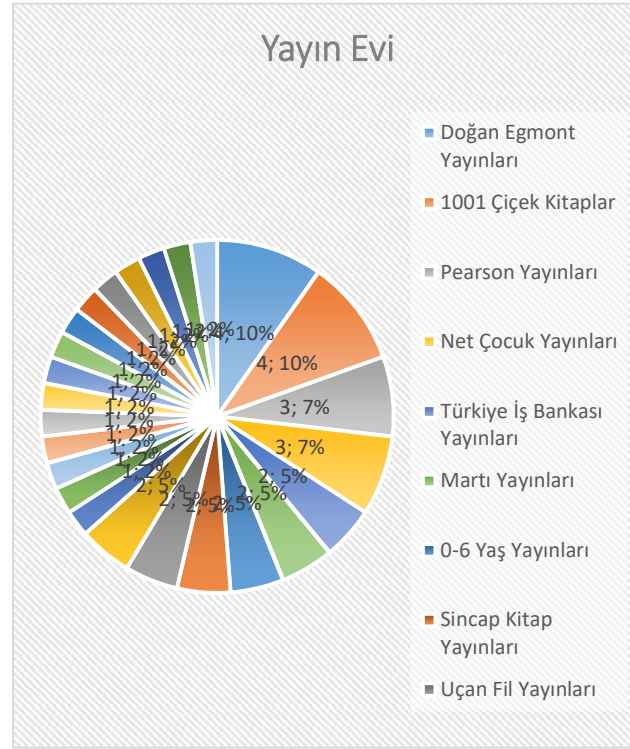
Çalışmada birinci alt problemde ele alınan kitapların künye bilgileri ve fiziksel özelliklerine ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 1. İncelenen kitapların yayınevlerine göre dağılımı

Yayınevi	Kitaplar	
	<i>f</i>	%
Doğan Egmont Yayıncılık	4	8
1001 Çiçek Kitaplar	4	8
Pearson Yayınları	3	6
Net Çocuk Yayınları	3	6
Türkiye İş Bankası Yayınları	2	4
Martı Yayınları	2	4
0-6 Yaş Yayınları	2	4
Sincap Kitap Yayınları	2	4
Uçan Fil Yayınları	2	4
Beta Kids Yayınları	2	4
Çilek Kitaplar	1	2
Redhouse Kidz Yayınları	1	2
Beyaz Balina Yayınları	1	2
Masalperest Yayınları	1	2
Çamlıca Çocuk	1	2
Yeti Kitap	1	2
Yumurcak Yayınları	1	2
Uranus Çocuk Yayınları	1	2
Mavi Kelebek Yayınları	1	2
Mandolin Yayınları	1	2
Kumdan Kale Yayınları	1	2
Remzi Kitapevi	1	2
Kids Babies	1	2
Mavi Bulut Yayınları	1	2
Mikado Yayıncılık	1	2
Hobi Yayıncılık	1	2
Nakkaş Yayınevi	1	2
Elma Çocuk Yayınları	1	2
Ankitoys	1	2
Babycim Birlik Oyuncak	1	2
Minik Akademi Yayınları	1	2

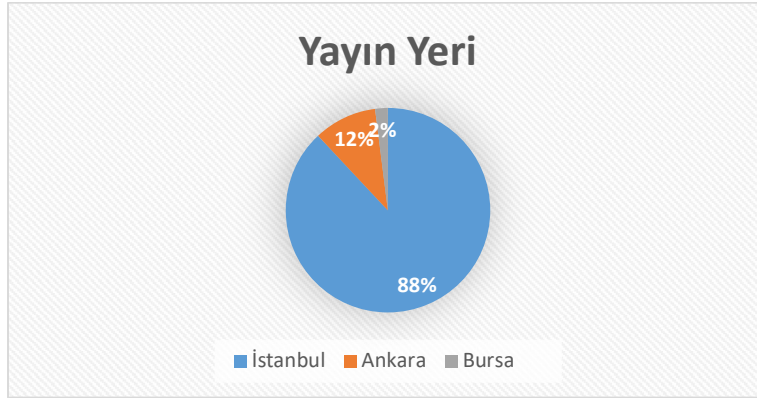
İndigo Yayınları	1	2
Yakamoz Toys	1	2
Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları	1	2
Toplam	50	100

Grafik 1. İncelenen kitapların yayın evine göre dağılımı

Tablo 1 ve Grafik 1 incelendiğinde çalışma kapsamında incelenen sayı temasında yazılmış bebek kitaplarının farklı yayın evleri tarafından yayınlanmış olduğu görülmektedir. Buna göre yayınevleri içerisinde Doğan Egmont Yayınları ve 1001 Çiçek Kitaplar Yayınları'nın % 8'lik oranla en çok kitabın yer aldığı yayınevi olduğu tespit edilmiştir. Bu yayınevlerini %6'lık oranla Pearson Yayınları ve Net Çocuk Yayınları takip etmektedir. Bu yayınevlerinin dışında Türkiye İş Bankası Yayınları, O-6 Yaş Çocuk Yayınları, Martı Yayınları, Sincap Yayınevi, Uçan Fil ve Beta Kids Yayınları da %4'lük oranla en çok kitabın yer aldığı yayınevleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada incelenen diğer kitaplar ise farklı yayınevlerinden yayınlanmış kitaplardır.

Tablo 2. İncelenen kitapların yayın yerine göre dağılımı

Yayın Yeri	Kitaplar	
	f	%
İstanbul	44	88
Ankara	5	10
Bursa	1	2
Toplam	50	100

Grafik 2. İncelenen kitapların yayın yerine göre dağılımı

Tablo 2 ve Grafik 2'ye göre incelenen kitapların yayın yeri incelendiğinde kitapların %88'inin ($f= 44$) İstanbul'da; %10'unun ($f= 5$) ise Ankara'da yayınlanmış olduğu görülmektedir. %2'lik orana sahip 1 kitabın ise Bursa'da yayınlanmış olduğu elde edilen bulgular arasındadır.

Tablo 3. İncelenen kitapların yerli/eviri olma durumuna göre dağılımı

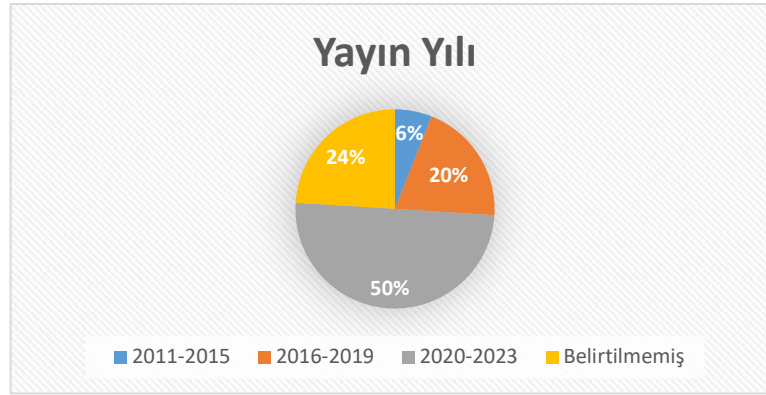
Özellik	Kitaplar	
	f	%
Çeviri Kitaplar	25	50
Yerli Kitaplar	24	48
Belirtilmemiş	1	2
Toplam	50	100

Grafik 3. İncelenen kitapların yerli/eviri olma durumuna göre dağılımı

Tablo 3 ve Grafik 3'e bakıldığında araştırmada incelenen kitapların %50'sinin ($f= 25$) yurtdışında yayınlanmış eviri kitap olduğu; %48'inin ($f= 24$) ise Türk yazarlar tarafından yazılmış yerli kitaplardan oluştuğu görülmektedir. Kitaplardan %2'sinin ise ($f= 1$) yerli ya da eviri olma durumu belirtilmemiş olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 4. İncelenen kitapların yayın yılına göre dağılımı

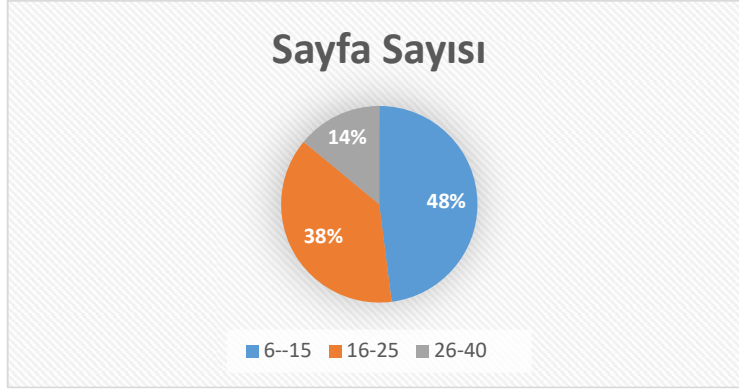
Yayın Yılı	Kitaplar	
	F	%
2011-2015	3	6
2016-2019	10	20
2020-2023	25	50
Belirtilmemiş	12	24
Toplam	50	100

Grafik 4. İncelenen kitapların yayın yılına göre dağılımı

Tablo 4 ve Grafik 4'te yer alan kitapların yayın yılına ait bulgular incelendiğinde sayı temasında 2011-2023 yılları arasında toplam 50 kitabın yayınlanmış olduğu görülmektedir. 0-3 yaş grubu için sayı temasında hazırlanmış olan bu kitapların %50'sinin ($f= 25$) 2020 yılı ve sonrasında yayınlanmış olduğu görülmektedir. 2016-2019 yılları arasında ise %20 oranla 10 kitabın yayınlandığı tespit edilmiştir. 2011-2015 yılları arasında ise sadece 3 kitabın yayınlanmış olduğu dikkati çeken bulgular arasındadır. Son olarak incelenen kitapların %24'ünün ($f= 12$) yayın yılının belirtilmemiş olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. İncelenen kitapların sayfa sayısına göre dağılımı

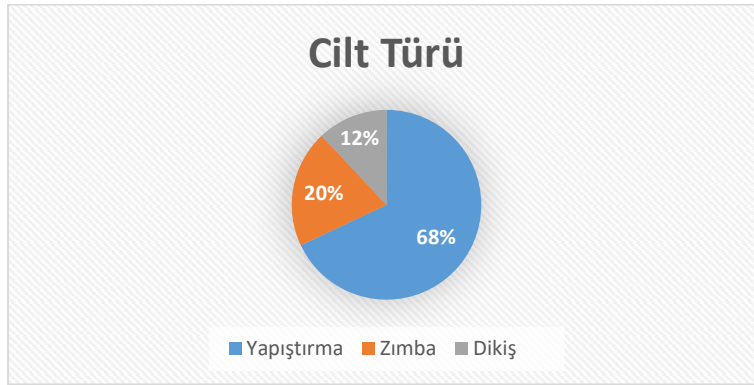
Sayfa Sayısı	Kitaplar	
	f	%
6-15	24	48
16-25	19	38
26-40	7	14
Toplam	50	100

Grafik 5. İncelenen kitapların sayfa sayısına göre dağılımı

Tablo 5 ve Grafik 5'e göre çalışma kapsamında incelenen kitapların sayfa sayıları dikkate alındığında kitapların %48'inin ($f= 24$) 6-15 sayfa aralığında olduğu, %38'inin ($f= 19$) ise 16-25 sayfa aralığında olduğu görülmektedir. Geriye kalan 7 kitabın ise %14'lk oranla 26-40 sayfadan oluştuğu bulgusuna ulaşılmaktadır.

Tablo 6. İncelenen kitapların cilt trine göre dağılımı

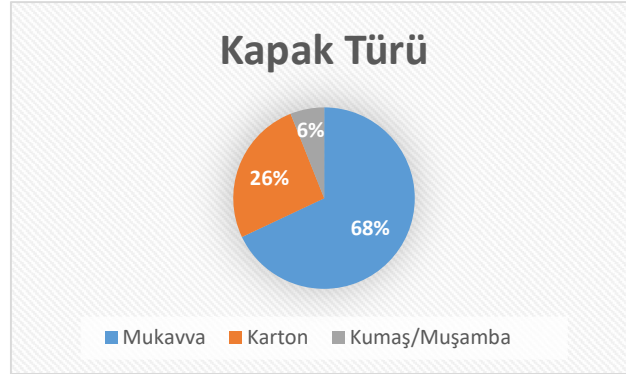
Cilt Türü	Kitaplar	
	f	%
Yapıştırma	34	68
Zimba	10	20
Dikiş	6	12
Toplam	50	100

Grafik 6. İncelenen kitapların cilt trine göre dağılımı

Tablo 6 ve Grafik 6'da incelenen kitapların cilt trine ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre kitapların %68'inin ($f= 34$) cilt türünde yapıştırma kullanıldığı; %20'sinde ($f= 10$) ise zimba kullanıldığı görülmektedir. Kitapların %12'sinde ise ($f= 6$) dikiş ile sayfaların birleştirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 7. İncelenen kitapların kapak türüne göre dağılımı

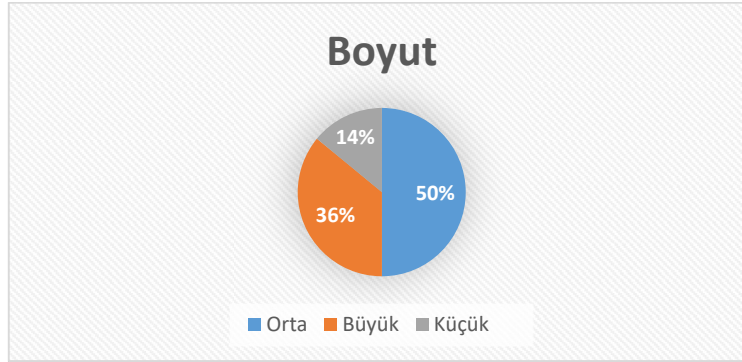
Kapak Türü	Kitaplar	
	<i>f</i>	%
Mukavva	34	68
Karton	13	26
Kumaş/Muşamba	3	6
Toplam	50	100

Grafik 7. İncelenen kitapların kapak türüne göre dağılımı

Tablo 7 ve Grafik 7'e bakıldığında incelenen kitapların kapak türünde %68'inin ($f= 34$) mukavva kapaktan hazırlandığı görülmektedir. Kitapların %26'sında ($f= 13$) ise karton kapak kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen kitaplardan %6'sının ($f= 3$) ise kumaş/muşamba malzemeden hazırlanmış olduğu elde edilen bulgular arasındadır.

Tablo 8. İncelenen kitapların boyutuna göre dağılımı

Boyutu	Kitaplar	
	<i>F</i>	%
Küçük boy (12-15 cm)	7	14
Orta boy (16-22 cm)	25	50
Büyük boy (22+ cm)	18	36
Toplam	50	100

Grafik 8. İncelenen kitapların boyutuna göre dağılımı

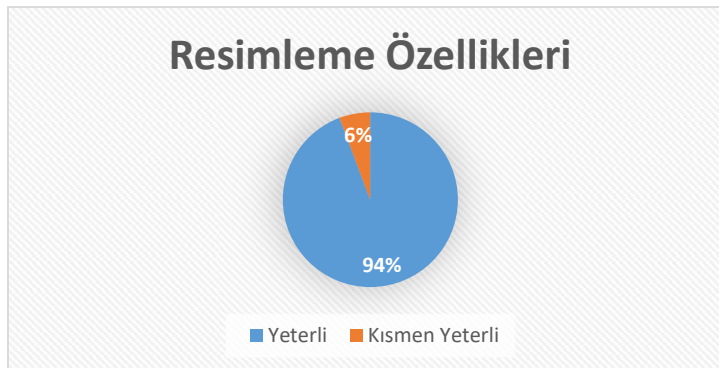
Tablo 8 ve Grafik 8’de kitapların boyutlarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir. Buna göre çalışma kapsamında incelenen 50 kitabın %50’sinin ($f= 25$) orta boy (16-25 cm) kitaplardan oluştuğu görülmektedir. Kitaplardan %36’sının ($f= 18$) ise büyük boy kitaplar (26 ve üzeri cm) olduğu bulgulanmıştır. Kitaplardan %14’ünün ($f= 7$) ise küçük boy kitaplar (12-15 cm) arasında olduğu tespit edilmiştir.

İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Çalışmanın ikinci alt probleminde yer alan sayı temasında yazılmış bebek kitaplarının resimleme özellikleri bakımından yeterliğine ilişkin bulgulara Tablo 9 ve Grafik 9’da yer verilmiştir:

Tablo 9. İncelenen kitapların resimleme özellikleri bakımından yeterlik durumları

Yeterlik Durumu	Kitaplar	
	f	%
Yeterli	47	94
Kısmen Yeterli	3	6
Toplam	50	100

Grafik 9. İncelenen kitapların resimleme özellikleri bakımından yeterlik durumları

Tablo 9 ve Grafik 9’da yer alan bulgular incelendiğinde kitapların resimleme özellikleri bakımından %94’ünün ($f= 47$) “yeterli” düzeyde, %6’sının ise ($f= 3$) ise “kısmen yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir. Resimleme zellikleri bakımından yeterlilik durumlarında kitapların resimlemesinde o-

3 yaş grubuna uygun biçimde kullanılan renklerin canlı ve dikkat çekici olduğu, kitap sayfalarının yarısından fazla bölümünde resimlerin yer aldığı, metin ve resimlerin birbiri ile uyumlu olduğu, resimlemede estetik özelliklere değer verildiği ve karakterlerin beden dili ve duygular bakımından doğru resmedildiği bulunmuştur. Kısmen yeterli olarak değerlendirilen üç kitapta ise kapak resminin ilgi çekici olmaması, karakterlerin duygu ve beden dili bakımından uygun resmedilmemesi ve resimlemede canlı renkler kullanılmaması gibi özellikler dikkati çekmektedir.

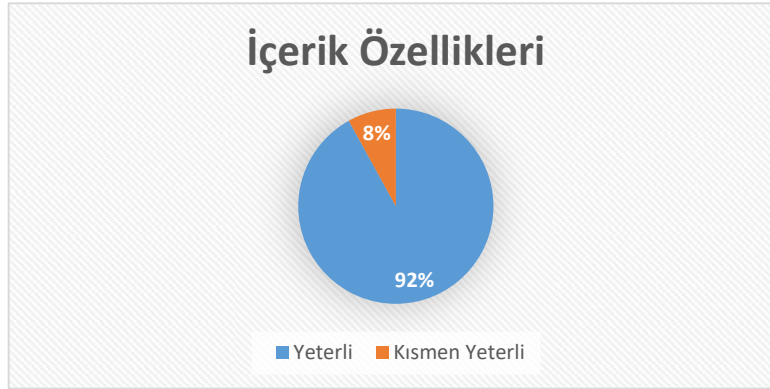
Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Çalışmanın üçüncü alt problemde yer alan sayı temasında yazılmış bebek kitaplarının içerik özellikleri bakımından yeterliğine ilişkin bulgulara Tablo 10 ve Grafik 10'da yer verilmiştir:

Tablo 10. İncelenen kitapların içerik özellikleri bakımından yeterlik durumu

İçerik Özellikleri	Kitaplar	
	f	%
Yeterli	46	92
Kısmen Yeterli	4	8
Toplam	50	100

Grafik 10. İncelenen kitapların içerik özellikleri bakımından yeterlik durumu

Tablo 10 ve Grafik 10'a göre incelenen kitapların %92'sinin ($f= 46$) içerik özellikleri bakımından "yeterli" düzeyde; %8'inin ise ($f= 4$) "kısmen yeterli" düzeyde olduğu tespit edilmiştir. İçerik özellikleri bakımından yeterlilik durumlarında kitapların içerik özelliklerinde öykü konusunun 0-3 yaşa uygun olarak çocuğun hayal gücünü desteklemesi, ruhsal ihtiyaçlarını gidermesi, karakterlerin çocuğun model alması için uygun olup iç dünyası ile örtüşmesi, öykünün ana fikrinin açık-net olması ve kullanılan dilin sade ve anlaşılır olması gibi özellikler dikkate alınmıştır. Kitaplarda çoğunlukla hayvanlar, nesnelere ve insan figürleri yer almaktadır. Kitaplarda kazandırılması hedeflenen sayı kavramı ve sayma becerisi çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak onların çevresinde yer alan varlıklarla verilmeye çalışılmıştır. Bu da 0-3 yaş bebek kitaplarında karakter seçiminde doğru bir tercih olmaktadır. Kısmen yeterli olarak değerlendirilen dört kitap ise öykü konusunun çocuğun yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmaması, ilgi çekici olmaması, çocuğun ruhsal ihtiyacını ve de yaratıcı hayal gücünü desteklemede yetersiz olması gibi nitelikler bakımından kısmen yeterli bulunmuştur.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Çalışmanın dördüncü alt probleminde yer alan bebek kitaplarında sayı temasına yer verilme durumları hem resimleme hem de içerik bakımından incelenmiştir. İlk olarak kitapların büyük çoğunluğunda ön kapakta sayıların resmedildiği görülmüştür. İncelenen kitapların sadece üçünde sayfa numarasına yer verildiği (Bkz. Resim 1), diğer kitaplarda sayfa numarasının yer almadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu kitaplardan birinde (Bkz. Resim 1) mukavva kapak ve yapıştırma tekniği kullanıldığı bulgulanırken diğer iki kitapta (Bkz. Resim 2) zimba kullanılmış olup mukavva kapak tercih edilmiş olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda bu kitaplara ilişkin görsellere yer verilmiştir:

Resim 1: K2

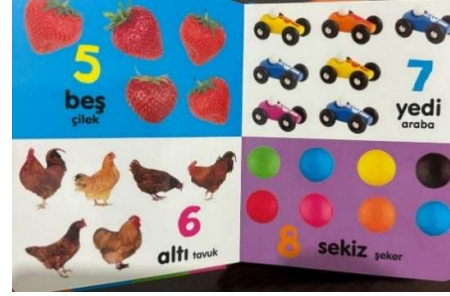

Resim 2: K24

Kitapların çoğunluğunun ABC kitabı olarak tanımlanan nesne ve kavramların öğretilmesine yönelik kitaplar olduğu bulgulanmıştır. Bu kitaplarda sayılar, genellikle oyuncaklar, insanlar, hayvanlar ve eşyalar ile sunulmuştur. Bu kitaplara örnek gösterilebilecek resimler aşağıda sunulmuştur:

Resim 3: K18

Resim 4: K3

Resim 5: K4

Kitaplarda nesne ve hayvanlar bazen sıfat tamlamaları şeklinde yer alırken (Bkz. Resim 6 ve Resim 7) çoğunlukla doğrudan nesne ve hayvanın ismi ile verilmiştir. Oysaki sayı temalı bu kitaplarda ben kavramı ve bebeğin vücut kısımları ile ilgili konularda resimlemelerin pek kullanılmadığı tespit

edilmiştir. Sadece bir kitapta (Bkz. Resim 8 ve Resim 9) hayvanlar üzerinden göz ve ayak uzunlarına dikkat çekilmiştir. Bir diğer kitapta ise el izi üzerinden iki sayısı verilmiştir. Aşağıda bu kitaplara ilişkin örnekler yer almaktadır:

Resim 6: K5

Resim 7: K16

Resim 8: K6.1

Resim 9: K6.2

Resim 10: K38

Çalışmada kavram kitabı ve ABC kitaplarının yanı sıra sayıları az da olsa içeriğinde sayı temasını barındıran öykülerin yer aldığı resimli öykü kitaplarına da ulaşılmıştır. Bu kitapların konusunun ise aile, arkadaşlık ve oyun olduğu tespit edilmiştir. Bu kitaplardan bazıları öykü içerisinde saymayı teşvik edici soruları da barındırmaktadır. Bu kitaplara ilişkin görsellere aşağıda yer verilmiştir:

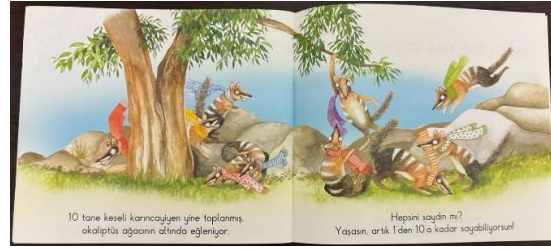
Resim 11: K30

Resim 12: K19

Resim 13: K36

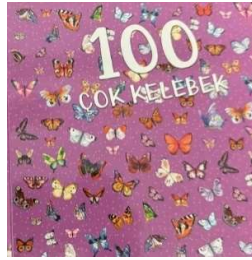

Resim 14: K14

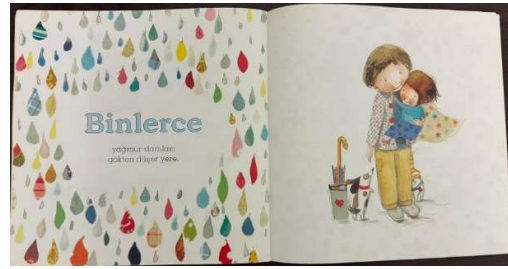
Çalışmada incelenen kitaplarda çoğunlukla 10 sayısına kadar olan sayılar yer almaktadır. Birkaç kitapta ise 20, 40, 50 ,100 ve hatta 1000 sayısına yer verildiği bulgulanmıştır.

Resim 15: K1

Resim 16: K7

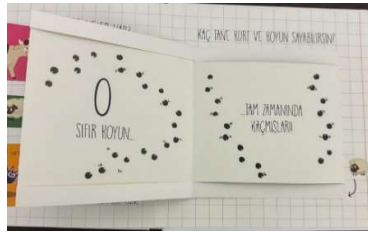

Resim 18: K26

Bez-muşamba kitaplarda ise 1'den 4'e kadar ve 1'den 5'e kadar sayılara yer verilmiştir. Bir kitapta bir sayfada iki sayı olmak üzere 1'den 10'a kadar olan sayılar bulunmuştur. Çalışmada incelenen kitaplardan üçünde ise 0 sayısına da yer verildiği tespit edilmiştir. Kitaplara ilişkin görseller aşağıda yer almaktadır:

Resim 18: K35

Resim 19: K12

Resim 20: K2

Kitaplarda sayılar bebeklerin görebileceği şekilde resmedilmiştir. Kitapların çoğunda her bir sayfada bir sayıya yer verilmiştir. Aynı sayfada iki ya da üç sayının yer aldığı kitaplar da mevcuttur. Dahası bir sayfada iki sayının yer aldığı bir kitapta sayfalar yarıdan bölünmüştür. Aşağıda bu kitaplara örnek olabilecek resimler yer almaktadır:

Resim 21: K44

Resim 22: K2

Resim 23: K34

İncelenen kitaplarda sayı temasına ilişkin öğelerin yanında sayma becerisine de yer verilmektedir. Çocuklara sorulan “Kaç tane?” soruları ve saymayı teşvik edici cümle ve öğeler kitaplarda sıkça karşımıza çıkmaktadır. Böylece kitaplar yetişkin ve çocuk arasında etkileşimi mümkün kılmaktadır. Birkaç kitapta (Bkz. Resim 28 ve Resim 29) son sayfalarda geriye saymaya da yer verildiği bulgulanmıştır. Bu kitaplara ilişkin örnek resimlere aşağıda yer verilmiştir:

Resim 24: K12

Resim 25: K48

Resim 26: K31

Resim 27: K40

Resim 28: K5

Resim 29: K16

İncelenen kitapların son sayfalarında sayma etkinlikleri ve sayı tablolarına da yer verildiği tespit edilmiştir. Aşağıda bu bulguya ilişkin görseller yer almaktadır:

Resim 30: K16

Resim 31: K9

Resim 32: K5

Resim 33: K4

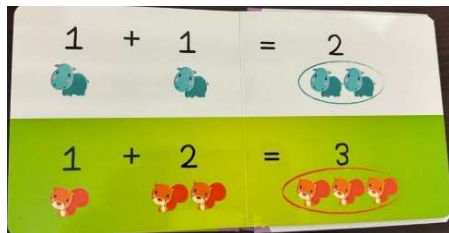
Kitaplarda sayma becerisine ek olarak aşağıdaki resimlerde görüldüğü gibi eşleştirme becerisi (Bkz. Resim 34 ve Resim 35) ve altı kitapta cebirsel düşünme becerisine (Bkz. Resim 36 ve Resim 37) ilişkin etkinliklere yer verilmiştir. Aşağıdaki resimlerde bu kitaplardan örnek görsellere yer verilmiştir:

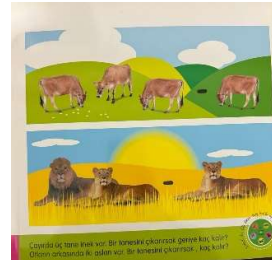
Resim 34: K16

Resim 35: K7

Resim 36: K44

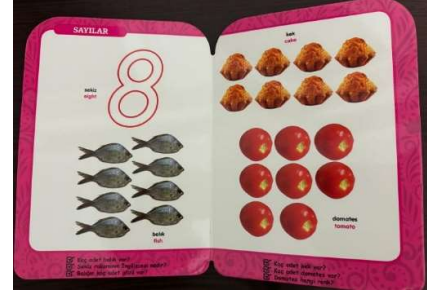

Resim 37: K47

İncelenen dört kitapta Türkçe sayıların dışında İngilizce sayı sözcüklerine de yer verildiği görülmüştür. Bu kitaplara ilişkin örnek görsellere aşağıda yer verilmiştir:

Resim 38: K46

Resim 39: K14

Kitaplar bebeklerin küçük kas gelişimini de desteklemektedir. Bebeklerin elleri küçük olduğu için kitaplarda bebeğin manipüle edebileceği kalın sayfalar bulunmaktadır. Kitaplarda aynı zamanda sürprizli sayfalara yer verilmiştir. Bu kitaplar bebeklerin eğlenerek öğrenmesine de fırsat tanımaktadır. Bu bulguya ilişkin örnek görseller aşağıda yer almaktadır:

Resim 40: K32

Resim 41: K38

Resim 42: K49

Resim 43: K32

Resim 44: K19

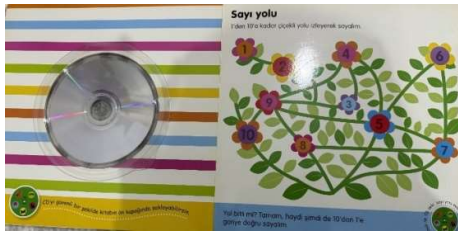

Resim 45: K17.1

Resim 46: K17.2

İncelenen kitaplar içerisinde iki kitabın interaktif olarak hazırlanmış olduğu dikkati çekmektedir. Bu kitaplarda etkinliklerle sayı teması pekiştirilmeye çalışılmıştır. K47 kodlu kitap içerisindeki CD de bu öğretimi desteklemektedir. Bu kitapta “Sayı yolu, Kaç tane?, Say bakalım, Haydi toplayalım ve Kaç kaldı?” etkinlikleri ve CD içerisinde yine bu başlıklarda oyunlar yer almaktadır. Aşağıda bu bulguya örnek gösterilebilecek kitaplardan görsellere yer verilmiştir:

Resim 47: K47

Resim 48: K33

Bu çalışmada incelenen bebek kitaplarının büyük çoğunluğunun kalın mukavvadan hazırlanmış olduğu görülmüştür. Bu kitaplardan bazıları bebeklerin birden fazla duyu organına hitap etmektedir. Bebeklerin görme, duyma ve dokunma duyularına hitap eden farklı dokuları barındıran kitaplar mevcuttur. Bu kitaplarda parlak, pütürlü ve tüylü, yumuşak dokuda öğeler yer almaktadır. Dahası bazı kitaplar muşamba-bez materyallerden yapılmıştır. Bu kitapların sayfaları ses çıkartan bir kumaştan yapılmıştır. Bu kitaplardan birinde ayna, bir diğerinde çingirak yer almakta ve hatta bu iki kitapta dış kaşyıcı eklentileri bulunmaktadır. Kitaplara ilişkin görseller aşağıda yer almaktadır:

Resim 49: K40.1

Resim 50: K40.2

Resim 51: K45.1

Resim 52: K45.2

Sonuç, tartışma ve öneriler

Sayı temasında yazılmış olan 0-3 yaş bebek kitaplarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada 170 kitap incelenmiş, içerisinde 0-3 yaş grubuna uygun 50 farklı kitaba ulaşılmıştır. Kitaplar fiziksel özellikleri, resimleme ve içerik özellikleri bakımından incelenmiş ve elde edilen bulgular frekans ve yüzde tabloları ile sunulmuştur. Sayı temalı 0-3 yaş bebek kitapları künye bilgileri (yayınevi, yayın yeri, yerli/çeviri olma durumu, yayın yılı, sayfa sayısı) ve fiziksel özellikleri (cilt türü, kapak türü ve boyut) dikkate alınarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda kitapların farklı yayınevleri tarafından yayınlanmış olduğu, bu yayınevleri içerisinde çoğunlukla Doğan Egmont Yayınları, Türkiye İş Bankası Yayınları, Net Çocuk Yayınları, 0-6 Yaş Yayınları'nın yer aldığı tespit edilmiştir. Erol, Elhakan ve Burulday'ın (2021) 3-6 yaş çocuk kitaplarını iç ve dış özellikleri bakımından incelediği çalışmasının sonucunda da mevcut çalışmanın sonucuna benzer şekilde Türkiye İş Bankası Yayınları ve 1001 Çiçek Yayınevi'nin en çok bulgulan yayınevleri olduğu tespit edilmiştir (Erol, Elhakan ve Burulday, 2021). Bu çalışmada farklı olarak Yapı Kredi Morpa Yayınevi yer alırken mevcut çalışmada bebek kitaplarında bahsi geçen yayınevinin kitaplarına rastlanılmamıştır. Bebek kitaplarının daha büyük bir örnekleme incelendiği Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi'nin (2014) çalışmasının sonucunda da mevcut çalışmanın sonucuna benzer biçimde Doğan Egmont yayınları ve Net Çocuk Yayınları'nın kitaplarının daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi, 2014). Kitapların yayın yerleri dikkate alındığında kitapların büyük çoğunluğunun İstanbul'da yayınlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erol, Elhakan ve Burulday'ın (2021) 150 çocuk kitabını incelediği çalışmasının sonucunda da kitapların basım yeri olarak çoğunlukla İstanbul'un tercih edildiği tespit edilmiştir. Sayı temalı yazılmış bebek kitapları çoğunlukla yurtdışında yabancı yazarlar tarafından yazılarak ülkemizde çevirisi yapılan kitaplardan oluşmaktadır. Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi'nin (2014) bebek kitaplarını nitelik, resimleme ve içerik bakımından incelediği çalışmasında ise orijinal yazım dili Türkçe olan kitapların daha fazla olduğu bulgusu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda çalışmadan elde edilen bu sonuç mevcut çalışmanın sonuçları ile örtüşmemektedir. Kitapların yayın yılları dikkate alındığında 2011-2023 yılları arasında yazılan bu kitapların ağırlıklı olarak 2020 ve sonrasında yazılmış olduğu dikkati çekmektedir. Kitapların sayfa sayıları dikkate alındığında, incelenen 50 kitabın çoğunluğunun 6-15 aralığı sayfadan oluştuğu görülmüştür. Benzer biçimde bebek Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi'nin (2014) çalışmasında da incelenen kitapların çoğunluğunun 7-10 sayfa aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bunu 11-15 sayfa aralığı takip etmektedir. Maniam'ın (2011) çocukların kitap tercihlerini ortaya koyduğu çalışmasında çocukların az metin içeren kitapları tercih ettiği sonucuna ulaşmıştır. Bu da bebeklik döneminde kitapların kısa ve net olması gerektiği bilgisi ile örtüşmektedir. Çünkü bu kitaplar bebeklerin ilk karşılaştığı kitaplardır. İlk başta çevresindeki uyarıcılara sadece refleksif tepkilerle cevap veren bebek, duyuusal yeteneklerinin zamanla gelişmesi ile birlikte fiziksel ve

motor hareketlerini koordine etmeye ve çevreyi anlamaya çalışır. Dolayısıyla bebeklerin bilişsel gelişimini desteklemek için kullanılacak bu kitapların onların gelişim düzeylerine uygun olması gerekmektedir. Bunun için kitapların sade bir anlatımının olması ve bebeklerin kolaylıkla manipüle etmesine imkân tanınması gerekmektedir (MEB, 2013). Kitapların cilt türüne bakıldığında çoğunlukla yapıştırma cilt kullanıldığı tespit edilmiştir. Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi'nin (2014) çalışmasının sonucu da bu sonuç ile örtüşmektedir. Kitapların kapak ve iç sayfalarında da dayanıklı mukavvanın kullanılmış olduğu dikkati çekmektedir. Kaliteli kâğıt ve kalın kapaktan tasarlanmış kitaplar kitapların kullanılma sürelerini uzatmaktadır. Özellikle küçük çocuklar ve bebeklerle yapılacak okuma etkinliklerinde kullanılan kitapların bu anlamda kullanışlı ve uzun ömürlü olması önemlidir. Çünkü bir kitap aynı ya da farklı grupla/çocukla defalarca okunarak resimlemeleri incelenebilmektedir. İncelenen kitapların fiziksel özellikleri incelendiğinde kitapların küçük yaş grubuna uygun olarak tasarlandığı söylenebilir. Külük'ün (2013) Delioğlu'nun resimlediği beş kitabı incelediği çalışmada da kitapların estetiğe önem veren, çocukların yaratıcılıklarına ve görsel sanat eğitimlerine değer katabilecek ve çocuklarda sanatsal ve düşünsel farkındalık sağlayabilecek nitelikte olduğu bulgulanmıştır. Kitapların boyutlarına ilişkin sonuçlar dikkate alındığında incelenen 50 kitabın çoğunluğunun orta boy kitaplardan (16-22 cm) oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Kitapların boyutları sırt boyu ile ölçülerek üç ayrı boyutta incelenebilir. Bunlar küçük boy (12-15cm), orta boy (16-22 cm) ve büyük boy (22 cm'den uzun) (Çakmak Güleç ve Geçgel 2006). Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi'nin (2014) çalışmada da en çok orta boy kitapların olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada da bebek kitaplarının incelenmiş olmasının neticesinde mevcut çalışmanın sonuçları ile benzerliğini arttırdığı düşünülmektedir. Çalışmada incelenen kitapların bir bölümü de küçük boy kitaplardan (12-15 cm) oluşmaktadır. Bu boyut kitaplar küçük yaş grubunun eline alarak kitabı keşfetmesine ve manipüle etmesine olanak tanımaktadır. Bu bakımdan küçük boy kitaplar tercih edilmelidir.

Kitapların resimleme özelliklerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde incelenen kitapların büyük çoğunluğunun "Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği" bulgularına göre resimleme ve içerik özellikleri bakımından "yeterli" olduğu, dolayısıyla resimleme ve içerik özellikleri bakımından küçük yaş çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak tasarlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak incelenen çok az sayıda kitabın resimleme özellikleri bakımından kapak resminin ilgi çekici olmaması, karakterlerin duygu ve beden dili bakımından uygun resmedilmemesi ve resimlemede canlı renkler kullanılmaması bakımından içerikte ise konusunun çocuğun yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmaması, ilgi çekici olmaması, çocuğun ruhsal ihtiyacını ve de yaratıcı hayal gücünü desteklemede yetersiz olması gibi sebeplerle "kısmen yeterli" olduğu görülmüştür. Alan yazında öykü kitaplarının resimleme ve içerik özelliklerine ilişkin yürütülen birçok çalışma yer almaktadır. Özellikle mevcut çalışmada kullanılan ölçeğin veri toplama aracı olarak kullanıldığı kitap inceleme çalışmalarının sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar mevcut çalışma ile benzer biçimde kitapların resimleme ve içerik bakımından yeterli düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır (Arıcı ve Işıtan, 2021; Bapoğlu Dümenci ve Demir, 2022).

Kitaplarda sayı temasına yer verilme durumları incelendiğinde kitapların çoğunluğunda sayfa numarasının yer almadığı tespit edilmiştir. Yine kitapların büyük çoğunluğunda kapak sayfasında sayıların resmedildiği ve içerikte de sayılara yer verilmiş olduğu görülmüştür. Kitaplarda çoğunlukla 10'a kadar olan sayılara yer verilmiş, üç kitapta 0 sayısına da yer verilmiştir. İncelenen birkaç kitapta 20, 40, 50, 100, 1000 ve dahası milyonlar ifadelerinin ve sayıların yer aldığı tespit edilmiştir. 0-3 yaş aralığındaki bebeklerin bilişsel düzeyi ileri sayıları kavrayabilecek yeterlikte değildir. Bebeklik döneminde sadece 10'a kadar olan sayıları öğrenebilirler ve sayabilirler. Millî Eğitim Bakanlığı 0-36 aylık çocuklar için hazırlanmış eğitim programında da bunu destekler biçimde "25-30 aylık bebeklerin

tek basamaklı sayıları ileriye doğru ritmik sayabileceği” ifade edilmiştir (MEB, 2013). Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç, sayı temasında yazılmış olan bu kitaplarda sayma becerisi, eşleştirme becerisi ve cebirsel düşünmeye yönelik öğelerin bulunmasıdır. Kitaplarda cebirsel düşünmeye bağlı basit toplama çıkarma işlemlerine yer verilmiştir. Ancak bu kitapların da bebekler için uygun bir içeriğe yer vermemiş olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bebeklerin zihinleri henüz bu karmaşık yapıları kavrayabilecek yeterlikte değildir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeler incelendiğinde bilişsel gelişim alanı içerisinde (Bkz. Bilişsel Gelişim Kazanım 11) “Nesneleri kullanarak basit toplama çıkarma işlemi yapar.” ifadesine yer verilmiş durumdadır (MEB, 2024). Bu beceri ancak 61-72 aylık çocuklarda yer almaktadır. Dolayısıyla bu kitaplar ya da kitapların sonlarında yer alan işlem etkinlikleri anasınıfı çocuklarının kullanımı için uygun olduğu söylenebilir.

İncelenen kitaplarda sayılar genellikle ABC kitapları ya da kavram kitaplarında karşımıza çıkmaktadır. Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi’nin (2014) çalışmasının sonucunda da incelenen kitapların büyük çoğunluğunun ABC kitaplarından oluştuğu görülmüştür. Mevcut çalışmada kitaplarda sayılar küçük çocukların gelişimlerine uygun biçimde insanlar, hayvanlar ve oyuncaklar ile ele alınmıştır. Bunun yanı sıra ben ve vücudum konusunda resimlemelerin kitaplarda çok az yer aldığı görülmüştür. Oysaki çocuklara öncelikle kendi vücudunu konu alarak kavramların öğretilmesi gereklidir. Danko-McGhee ve Slutsky’nin (2011) çalışmasında benzer şekilde 2-5 yaş aralığındaki çocukların renkli, somut ve tanıdık nesnelerin var olduğu kitapları tercih ettikleri bulgulanmıştır. Mevcut çalışmada ABC ve kavram kitaplarına ek olarak öykü kitaplarında sayı temasının yer aldığı görülmüştür. Sayılar, öykülerde arkadaşlık, aile ve oyun konuları ile bütünleştirilmiştir. Kitaplarda sayı kavramları nesnelere eşleştirilmiş ve “Kaç tane?” sorusu ile bebeklerin saymayı deneyimlemeleri teşvik edilmiştir. Bu kitaplar aynı zamanda bebek ve okuyucu arasında da etkileşimi arttırmaktadır. Bu yönüyle kitapların bebeklerin zihinsel becerilerini arttırdığını söylemek mümkündür. Çünkü bebek ve çocukların zihinsel becerileri, çevresindekilerle kurduğu etkileşim sonucunda gelişir ve içselleştirilir. Bu süreçte bebek ve çocukta meydana gelecek ilerlemenin mümkün olan en üst düzeyde gerçekleşmesi için sosyal bağlamın ve yetişkinlerin önemli büyüktür. Buradan hareketle aileler ve eğitimciler bebeğin gelişim düzeyini dikkate alarak mümkün olduğunca zengin bir uyarıcı bir çevre hazırlamalı ve yaşantı zenginliği sağlanmalıdır (MEB, 2013).

Son olarak kitaplarda bebekler için çoğunlukla kalın kartondan yapılmış kapak ve iç sayfalara rastlanılmıştır. Kitapların içerisinde ayrıca farklı dokulara da yer verilmiştir. Buna ek olarak çalışmada incelenen birkaç kitabın muşamba kumaştan yapılmış ve diş kaşiyıcı, çingirak ve ayna gibi farklı duyu hareketlere geçirecek öğelere yer verilmiş olduğu dikkati çekmektedir. Mevcut çalışma ile benzer biçimde Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi’nin (2014) çalışmasında da incelenen kitapların bir kısmının ek olarak CD, oyuncak ve kukla gibi malzemelerin verildiği tespit edilmiştir.

Mevcut çalışma ile karşılaştırmak üzere alan yazında bebek kitaplarında doğrudan sayı kavramı ve sayma becerisini incelemeye yönelik bir çalışmaya rastlanamamış olsa da matematik kavram ve becerilerinin genel olarak incelendiği çalışmalara ulaşılmıştır. Başdağ ve Dağhoğlu’nun (2020) çalışmasında resimlemede en fazla sayma, karşılaştırma ve sıralama becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Mevcut çalışmada da benzer biçimde sayma becerisine sıralama ve eşleştirme becerisinin eşlik ettiği görülmüştür. Fırat ve Dinçer (2020)’in matematik içeriğine sahip kitapları incelediği çalışmasında da benzer biçimde en fazla sayma, sayı, rakam ve mekânda konum, yön konularının yer aldığı ortaya konulmuştur.

Bebek ve çocuk kitapları kavram ediniminde etkili birer araçtır. Kitaplar çocuklara sadece dil gelişiminde katkı sağlamakla kalmamakta onların bilişsel gelişimine de katkı sağlamaktadır. Nitelikli olarak hazırlanmış bebek kitapları, sayı kavramı ve sayma becerisinin öğretimi için eşsiz fırsatlar sunabilir. Bu noktada kitapların niteliğine ilişkin belirli ölçütler yer almaktadır. Bebek kitapları satın alınırken onların fiziksel özelliklerine ve içerik özelliklerine dikkat edilmeli, kitaplar incelenerek ve en önemlisi önceden okunarak satın alınmalıdır. Bebek kitaplarında fiziksel olarak kapak ve sayfalarının mukavva olmasına, cilt türünde yapıştırma ya da dikiş kullanılmasına özen gösterilmelidir. Bebeklerin gelişim özellikleri düşünülerek dikkat sürelerinin kısa olduğu göz önünde bulundurulmalı, çok uzun öykülerden ve çok sayfalı kitaplardan kaçınılmalıdır. Kitaplar okunurken etkileşime önem verilmeli bebek mümkünse kucağa ya da okuyanın yanına alınmalı, bebeğin kitaptaki öğeleri görmesine imkân tanınmalıdır. Kitapların bebeklerin elleri ile tutabileceği şekilde küçük ve sayfalarının kalın olması önemli bir unsurdur. Bu bakımdan ABC kitapları oldukça kullanışlı ve pratik bir kullanım sağlamaktadır. Buna ek olarak sayfalarında hareket imkânı sunan küçük kas gelişimini destekleyen sürprizli kitaplar tercih edilebilir. Bu kitaplar bebeklerin hem fiziksel hem de bilişsel gelişimini desteklemektedir. Son olarak kitapların içeriklerine ilişkin özelliklerde, bebeklerin yaşamında yer alabilecek öğelere yer veren, zengin görsellere sahip olan, bebeklerin keyif alacakları arkadaşlık, dostluk, aile, yardımlaşma, sevmeye ve sevilme gibi olumlu duyguları konu alan kitaplar tercih edilmelidir.

Alanda bebek kitapları ile daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç vardır. Araştırmacılara bundan sonra yapılacak araştırmalarda bebek kitaplarında farklı kavramları incelemeleri önerilebilir. Buna ek olarak araştırmalarda farklı örneklem gruplarında kitapların içerik ve resimleme özellikleri incelenebilir. İçerik ve resimleme özelliklerini incelemek için farklı veri toplama araçları kullanılabilir. Dahası kavramları incelemek için araçlar geliştirilebilir. Ayrıca kitapların kullanımına ilişkin etkinlikler ve örnekler sunulabilir. Böylece bebeklerin gelişimlerini sağlıklı bir biçimde destekleyecek nitelikli kitapların yaygınlaşması sağlanabilir.

Kaynakça

- Anderson, A., Anderson, J. ve Shapiro, J. (2004). Mathematical discourse in shared storybook reading. *Journal for Research in Mathematics Education*, 35(1), 5-33. <https://doi.org/10.2307/30034801>
- Arıcı, M. R. ve Işıtan, S. (2021). Göç ve mülteci konulu resimli çocuk kitaplarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 683-713. DOI: 10.37669/milliegitim.958764
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bapoğlu Dümenci, S. ve Demir, E. (2022). Okul öncesi popüler bilim konulu hikaye kitaplarının değerlendirilmesi . *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)* , 6 (1) , 41-51 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/chedar/issue/74808/1216168>
- Başdağ, D. A. ve Dağlıoğlu, H. E. (2020). Resimli öykü kitaplarının temel matematik becerileri açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 233-253. DOI: 10.17860/mersinefd.528015
- Bennett, K. K., Weigel, D. J. ve Martin, S. S. (2002). Children's acquisition of early literacy skills: Examining family contributions. *Early Childhood Research Quarterly*, 17(3), 295-317. [https://doi.org/10.1016/S0885-2006\(02\)00166-7](https://doi.org/10.1016/S0885-2006(02)00166-7)
- Bilir Seyhan, G. (2022). Resimli öykü kitabı okuma etkinliklerinin 3 yaş çocuklarının dil gelişimleri ve sosyal becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi (Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40. s.27. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.3316/QRJ0902027/full/html>
- Buldu, M. (2010). Okul Öncesi Matematik Eğitimi (Ed. Akman,B). *Okul öncesi dönemde matematiksel kavram gelişimi*. (ss. 28-44). Ankara: Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Casey, B., Erkut, S., Ceder, I. ve Young, J. M. (2008). Use of a storytelling context to improve girls' and boys' geometry skills in kindergarten. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(1), 29-48. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2007.10.005>
- Chomsky, N. (2009). *Bilgi Sorunları ve Dil: Managua Dersleri*. (Çeviren, Veysel Kılıç). İstanbul: BGST Yayınları.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Daniels, D., Salley, B., Walker, C., & Bridges, M. (2022). Parent book choices: How do parents select books to share with infants and toddlers with language impairment? *Journal of Early Childhood Literacy*, 22(2), 279-307. <https://doi.org/10.1177/1468798420985668>
- Danko-McGhee, K. ve Slutsky, R. (2011). Judging a book by its cover: Preschool children's aesthetic preferences for picture books. *International Journal of Education through Art*, 7(2), 171-185. https://intellectdiscover.com/content/journals/10.1386/eta.7.2.171_1
- DeCasper A.J. ve Fifer W.P. Of human bonding: newborns prefer their mothers' voices. *Science*. 1980 Jun 6;208(4448):1174-6. doi: 10.1126/science.7375928. PMID: 7375928.
- Deniz, A. ve Gönen, M. (2020). Resimli öykü kitaplarını değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 88-116. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202042220>
- Erol, F. Z., Balci Elhakan, G. ve Burulday, V. (2021). 3-6 yaş dönemindeki resimli çocuk kitaplarının iç ve dış yapı özelliklerinin incelenmesi. *Akademik Matbuat*, 5(1), 115-130. <https://dergipark.org.tr/en/pub/matbuat/issue/64295/942690>
- Fırat, Z. S. ve Dinçer, Ç. (2020). Matematiksel kavramları içinde barındıran resimli öykü kitaplarının biçim ve içerik açısından incelenmesi. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.704755>
- Gönen, M., Burçak, F., Uysal, H. ve Bediz, E. (2019). 0-3 yaş dönemi kitaplar. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (ss. 77-92). Ankara: Pegem Akademi.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E. F. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-1).
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 258-272.
- Gönen, M. ve Veziroğlu Çelik, M. (2016). Çocuk edebiyatı ve gelişimsel uygunluk. S. Erdoğan ve M. Ören (Ed.), *Çocuk edebiyatı ve medya* (ss. 28-70). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2019). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (ss. 1-12). Ankara: Pegem Akademi.
- İlhan, N. (2005). Çocukların dil edinimi, gelişimi ve dile katkıları. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(13), 155-160. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/844456>
- İpek Yükselen, A. (2019). Yaş gruplarına göre kitaplar. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (ss. 57-75). Ankara: Pegem Akademi
- Loeb, S., Dynarski, S., McFarland, D., Morris, P., Reardon, S. ve Reber, S. (2017). Descriptive Analysis in Education: A Guide for Researchers. NCEE 2017-4023. *National Center for Education Evaluation and Regional Assistance*.

- Maniam, M. (2011). *What do children look forward to in a picture book?*. Language in India, 11 (12), 162-170. Retrieved from <https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Agcd%3A2%3A227346/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Ascholar&id=ebsco%3Agcd%3A70566198&crl=c>
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2013). *0-36 aylık çocuklar için eğitim programı*. Retrieved from <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/0-36program.pdf>
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2024). *Okul öncesi eğitimi programı*. Retrieved from <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>
- Morse, A. F. ve Cangelosi, A. (2017). Why are there developmental stages in language learning? A developmental robotics model of language development. *Cognitive Science*, 41, 32-51. <https://doi.org/10.1111/cogs.12390>
- Nasibov, F. ve Kaçar, A. (2005). Matematik ve matematik eğitimi hakkında. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 339-346. Retrieved from <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/117139/matematik-ve-matematik-egitimi-hakkinda>
- O'leary, Z. (2004). *The essential guide to doing research*. London: Sage Publications Ltd. s.177
- Önkol, F. L. (2012). *Erken sayı testi'nin uyarlanması ve erken sayı gelişim programı'nın altı yaş çocukların sayı gelişimlerine etkisinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Payne, G. ve Payne, J. (2004). *Key Concepts in Social Research*.
- Reese, E. ve Cox, A. (1999). Quality of adult book reading affects children's emergent literacy. *Developmental Psychology*, 35, 20-28. <http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.35.1.20>
- Rinaldi P, Pasqualetti P, Volterra V ve Caselli MC. Gender differences in early stages of language development. Some evidence and possible explanations. *J Neurosci Res*. 2023 May;101(5):643-653. doi: 10.1002/jnr.24914. Epub 2021 Jul 9. PMID: 34240751.
- Robbins, C. ve Ehri, L. C. (1994). Reading storybooks to kindergartners helps them learn new vocabulary words. *Journal of Educational Psychology*, 86(1), 54-64. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.86.1.54>
- Snow, C. (1983). Literacy and language: Relationships during the preschool years. *Harvard educational review*, 53(2), 165-189. <https://doi.org/10.17763/haer.53.2.t6177w39817w2861>
- Strouse, G. A., Nyhout, A. ve Ganea, P. A. (2018). The role of book features in young children's transfer of information from picture books to real-world contexts. *Frontiers in psychology*, 9, 299131. doi: 10.3389/fpsyg.2018.00050
- Taşçı, E. (2019). *0-36 ay çocuklara yönelik resimli çocuk kitaplarının bir analizi* (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Tokgöz, İ. (2006). *Okulöncesi çocuklarına yönelik kitapların dil gelişimi ve anlambilim açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 118-134. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/304144>
- Veziroğlu Çelik, M. (2021). Erken çocukluk dönemi çocuk edebiyatı türleri. M. Gönen ve G. Uyanık (Ed.), *Okul öncesinde çocuk edebiyatı ve etkinlik örnekleri* (53-83) Ankara: Pegem Akademi.